

Legen har en viktig rolle med å hjelpe mennesker som er syke til både å få innsikt i egen situasjon og til å få igjen livsgnisten

Legene tar ansvar

Jul og årsskifte er tid for ettertanke. Glede og omtanke er julens gjennomgangstema, men noen opplever det også som en vanskelig tid. Fortsatt er det fattige mennesker i Norge, og mange er ensomme eller syke. Leger kjenner denne situasjonen godt gjennom sitt arbeid. Hva gjør vi? Å vise omsorg og forståelse kan være god støtte. Et ekstra sykebesøk, en konsultasjon eller telefon i jula, kan være til god hjelp.

Sykefraværet er høyt og aldri før har så mange falt varig ut av arbeidslivet, selv om Norge går godt økonomisk. I Stoltenberg-utvalgets rapport om sykefravær settes det skarpere fokus på arbeidsplassen som arena. Pasienten skal bli fortere frisk og holde seg i arbeid ved å opprettholde kontakten med arbeidsplassen under sykdom. Det er et godt steg i riktig retning for mange, men det må fortsatt være legitimt å være helt arbeidsufør pga. sykdom og livsproblemer. Legen har en viktig rolle med å hjelpe mennesker som er syke til både å få innsikt i egen situasjon og til å få igjen livsgnisten. Det er helt avgjørende for å komme gjennom sykdom, problemer og livskriser. Uansett hvor godt vi tilrettelegger for den som er syk kan likevel ikke alle jobbe, og det kan det ta tid å forsone seg med. Mange aktører rundt den enkelte kan være medvirkende til sykdom – og tilfriskning. Samarbeid med legen vil fortsatt være viktig for god helhetlig behandling.

Arbeidet med å få ned sykefraværet har avdekket at vi mangler god kunnskap om årsakene til fravær fra arbeidet. Her er det behov for atskillig mer forskning for å finne nøklene til å redusere sykefraværet og til at mennesker faller varig ut av arbeidslivet. Det er derfor et paradoks at det kun er bevilget 6 millioner kroner til forskning i allmennmedisin. Allmennlegene som står for størstedelen av sykefraværsarbeidet, har lenge hatt et sterkt ønske om å forske på dette og andre sentrale områder innen sitt fagområde. Målet må være minst like gode vilkår for forskning i allmennmedisin som det helseforetakene har som mål.

Legevakt kan være spennende og faglig utfordrende, men også belastende pga. arbeidspress og dårlig tilrettelegging. Legevakt er en faglig og organisatorisk utfordring og en tjeneste utsatt for kritikk. Dette bekreftes i Helsetilsynets vurdering av legevakt. Det er et stort ansvar å være alene og ansvarlig lege for flere tusen mennesker med dårlig tilgang til assistanse. Det må nå stilles nasjonale krav til hvordan legevakt skal organiseres, og hva man ut fra faglige kriterier kan akseptere som forsvarlig organisert virksomhet. For kommunene er legevakt ofte den helsetjenesten som er mest synlig utad. De burde derfor være særskilt interessert i at denne tjenesten holder høy standard.

På sykehusene tar stadig flere leger nå til orde for at kvaliteten på pasientbehandlingen svekkes pga. for stram sykehusøkonomi. For et par år siden ble det uttalt at innsparingene ikke skulle gå ut over

pasientbehandlingen. Nå er foretaksledelsene i hvert fall åpne på at innsparingene vil komme til å gjøre nettopp det. Mange erfarne og dyktige kolleger sliter seg ut og er på god vei ut av den offentlige helsetjenesten. Det blir for tøft daglig å kjempe i mot lite planlagte og dårlig konsekvensutredede nedskjæringer av behandlingstilbud, rasing av fagmiljøer og dårlig planlagte omstillinger uten hensyn til omstillingskostnader – noe som til slutt går ut over pasientene. Leger vil helst holde budsjetter. Leger prioriterer og tar ansvar for samfunnsøkonomi. Men det går en grense. Den er passert. Sykehusene må få reelle muligheter til god økonomistyring. Sykehusstrukturen må stabiliseres, og arbeidsgiveransvaret må forvaltes på en atskillig bedre måte dersom godt samarbeid om og i spesialisthelsetjenesten skal bli mulig mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.

Hvem skal kjenne til opplysninger om din helse? Taushetsplikten er under økende press – et økende antall institusjoner og etater ønsker legeerklæringer til et økende antall formål. Oppdragsgivers bestilling er ikke alltid klar. Vi registrerer i tillegg at store etater som har vidtrekkende tilgang til pasientjournaler og opplysninger, ikke har tilstrekkelig kontroll på verken tilgjengelighet eller oppbevaring av disse taushetsbelagte informasjonene. Dette er alvorlig. Legeforeningen har i høst tatt opp spørsmålet knyttet til bruk av pasientopplysninger og journaler og arbeider for flere begrensninger i flyt av og tilgang til fortrolige pasientopplysninger.

Legene vil fortsatt ta ansvar for at vi får en god helsetjeneste. Det skjer bl.a. på arenaene nevnt ovenfor og flere andre i primærhelsetjenesten, ved forebyggende arbeid, i spesialisthelsetjenestens sykehus, hos avtalespesialister og på universitetene. En forutsetning for å lykkes er at rammebetingelsene både for behandling, forskning og utdanning er tilstrekkelig gode. I dag ser vi mange mangler og uklare forhold til tross for at Norge bruker mye penger på helse. Dette må endres. Legeforeningen bidrar gjerne i samarbeid med helsemyndigheter og andre aktører for at vi skal få en mer forutsigbar og god helsetjeneste både for befolkningen og de som jobber der.

Jeg vil få ønske god jul og godt nytt år til alle landets leger, til alle i Tidsskriftet og i Legeforeningens sekretariat. Mange har vakt i jule – og nyttårshelgen. Jeg vil rette en spesiell julehilsen til leger på jobb, i og utenfor Norge, og også til de familiene som gjerne skulle hatt vakthavende lege på plass hjemme.

Torunn Janbu

Torunn Janbu
torunn.janbu@legeforeningen.no
president